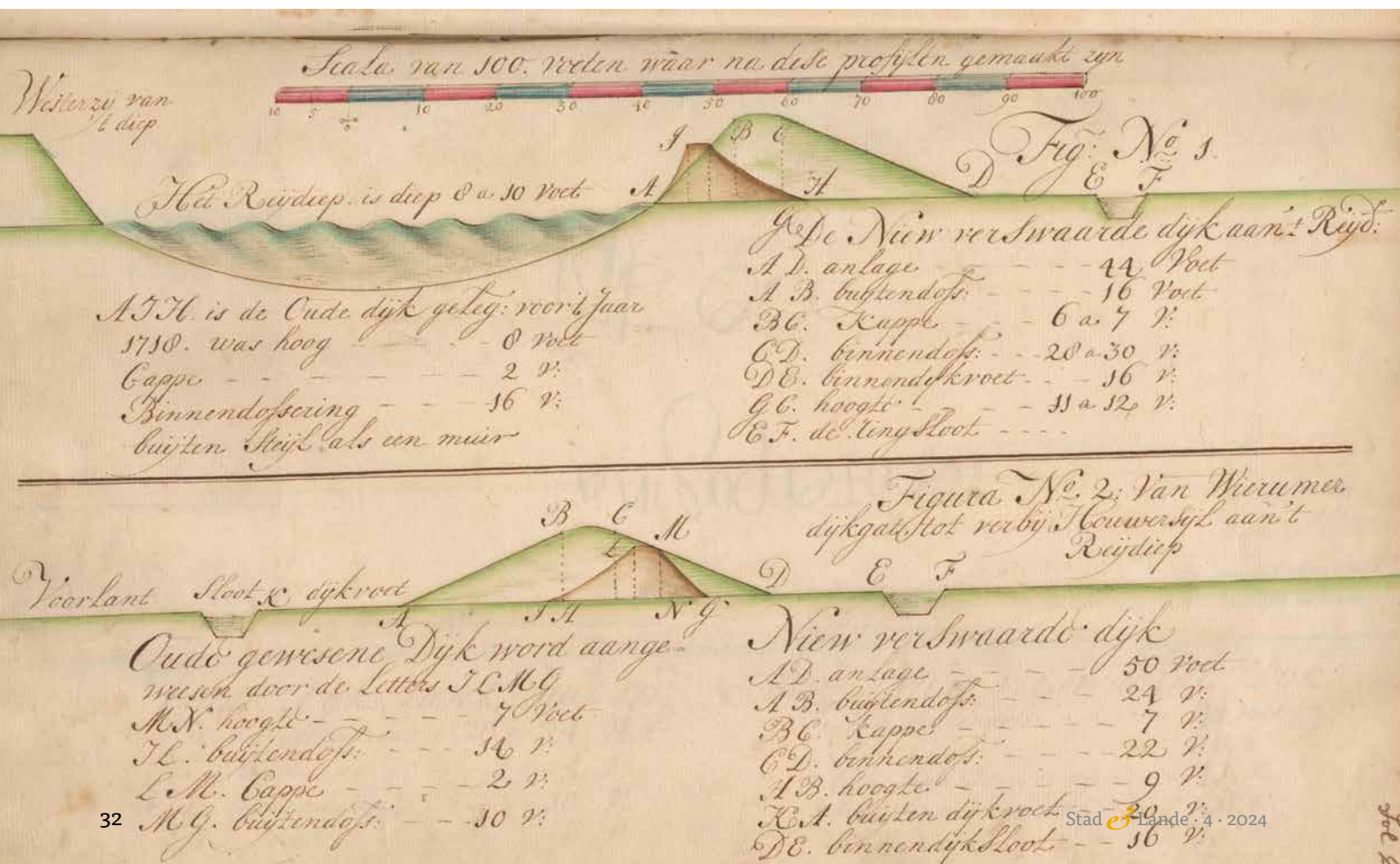

Thomas van Seeratt: zijn levensloop uitgediept

De Canon van Groningen (2008) roemde Van Seeratt nog voor zijn werkzaamheden na de Kerstvloed van 1717. In de jaren erna werd zijn naam ook nog in positieve zin verbonden aan verschillende zaken. Daarna ontstonden er scheurtjes in het beeld vanwege zijn betrokkenheid bij slavenhandel. Nu van Seeratts naam lijkt te gaan verdwijnen, belichten de geschiedenisstudenten Flores Bootsma, Bas van der Heide en Wout Tannemaat beide zijden van het leven en de werken van Van Seeratt.

In 2012 presenteerde de provincie Groningen een nieuw werkschip dat de vaarwegen en bruggen zou gaan onderhouden.² Het schip werd vernoemd naar de man die tussen 1716 en 1721 commies-provinciaal, hoofd van de provinciale waterstaat, van Groningen was: Thomas van Seeratt (plm. 1676-1736). Bij de presentatie van het schip werd Van Seeratt door de provincie op een voetstuk geplaatst omdat hij 'in de 17de eeuw een belangrijke rol gespeeld [heeft] voor de waterstaat in de provincie Groningen'.³ Van Seeratt schreef in

Pagina uit het Journaal van Thomas van Seeratt met schema's van dijkverzwaring. Groninger Archieven 818-255.

zijn 'Journaal', dat tegenwoordig wordt bewaard bij de Groninger Archieven, hoe hij de reddingsoperatie na de Kerstvloed van 1717 leidde en de dijken in de provincie ophoogde.⁴ In de jaren na de ingebruikname van het schip verscheen er een film over Van Seeratt en de Kerstvloed (2015) en bierbrouwerij 'Solt' uit Zoutkamp brouwde een 'Thomas van Seeratt-biertje.' In de film wordt Van Seeratt neergezet als held, en het etiket van het bier beeldt Van Seeratt af als een man met een zweep die boven de zee de golven temt.

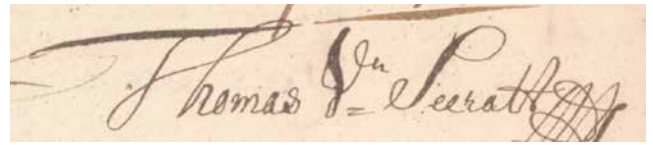
'Held van de Kerstvloed'

Dit waren niet de enige manieren waarop Van Seeratt als 'held van de Kerstvloed' werd verbeeld. Vanaf 1919 bestond bijvoorbeeld het 'Waterschap Thomas van Seeratt', dat tot 1974 bestaan heeft en in de voormalige gemeente Kloosterburen lag. Daar was de dijk die onder toezicht van Van Seeratt werd hersteld.⁵ Ook stadshistoricus Beno Hofman (1954-2023) wijdde een uitzending van zijn televisieprogramma *Beno's Stad* op de regionale zender OOGTV aan Thomas van Seeratt. Hij ging daarin uitgebreid in op de Kerstvloed.⁶ Op een informatiebord van Hofmans hand dat aan de gevel van het Calmershuis aan de Oude Boteringestraat in Groningen hangt, staat vreemd genoeg helemaal niets over Van Seeratt, terwijl hij er bijna twee decennia woonde.

Dat Van Seeratt niet alleen in de Groningse waterstaat een rol speelde, benoemde Hofman in zijn uitzending in slechts één zin: via zijn werk bij de West-Indische Compagnie (WIC) raakte hij verzeild in Groningen. Van Seeratt was een held tijdens de Kerstvloed, maar hij speelde daarvoor dus ook een rol in het Groningse slavernijverleden. In de *Groningse Volksalmanak* uit 1961 is te lezen hoe hij voor zijn werk als 'commies-provinciaal' meer dan twintig jaar gewerkt heeft als slavenschipper bij de West-Indische Compagnie.⁷ Zou hij net zo veel mensen gered hebben tijdens de Kerstvloed als hij tot slaaf gemaakt heeft voor de WIC?

Slavenschipper

Dat Van Seeratt ook slavenschipper was, is nauwelijks terug te vinden in de herinneringen aan hem, ondanks het bestaan van meerdere bronnen waarin dit duidelijk wordt. De genoemde publicatie in de *Groningse Volksalmanak* (1961), de documentatie van zijn reizen voor de WIC in de database van *SlaveVoyages* en stukken uit Van Seeratts eigen journaal zijn getuigen van zijn werk als slavenschipper. Hierover is echter weinig bekend en de herinneringscultuur rondom Van Seeratt was de laatste jaren erg gericht op zijn werk als commies-provinciaal.

Handtekening Thomas van Seeratt, 22 april 1708. Collectie Nationaal Archief 1.05.01.02-485.

Historisch revisionisme, dus een nieuwe interpretatie, van het leven van Thomas van Seeratt is noodzakelijk en past in de herziening van onderzoek die de laatste jaren is ingezet. Is er een completere beschrijving van Thomas van Seeratts leven te maken op basis van archiefbronnen en de summier publicaties over zijn werkzaamheden bij de WIC?

Van Seeratt als schipper bij de West-Indische Compagnie (WIC)

Voordat Van Seeratt in Groningen kwam wonen was hij schipper voor de WIC en woonde hij met zijn vrouw Anna Scottaway (1682-1755), die Engelse ouders had, in Amsterdam.⁸ Als hij op reis was, hield zijn vrouw zijn Amsterdamse zaken bij.⁹ Als schipper voor de WIC heeft Van Seeratt zich beziggehouden met het vervoer van slaafgemaakten en goederen zoals 'gout' en 'tanden' (waarschijnlijk een ander woord voor ivoor).¹⁰ Van Seeratt heeft vermoedelijk enkele duizenden slaafgemaakten verscheept vanuit Guinee (West-Afrika) naar de andere kant van de Atlantische Oceaan. Dit is allerm minst zeker, omdat er relatief weinig archiefstukken bewaard zijn gebleven die gaan over de reizen die Van Seeratt heeft gemaakt. Een gedeelte is gebaseerd is op beredeneerde schattingen van historici.¹¹

Als schipper voor de WIC heeft Van Seeratt zich beziggehouden met het vervoer van slaafgemaakten en goederen zoals 'gout' en 'tanden' (waarschijnlijk een ander woord voor ivoor)

Het is wel zeker dat Thomas van Seeratt kapitein was van het jacht 'Eva Maria'. In een getuigenis van 18 december 1710, na terugkomst op verzoek van Van Seeratt door de bemanning bekrachtigd bij een Amsterdamse notaris, wordt een conflict uit augustus 1710 beschreven. De 'Eva Maria' en het fluitschip 'De Jonge Benjamin' moesten in de Theems voor anker in afwachting van een loods. Hierbij verloor de 'Eva Maria' een anker. De bemanning zou geprobeerd hebben de 'Jonge Benjamin' via het anker te onderscheppen en had daarbij goederen als 'tanden' en 'gout' hebben

Binnenplaats van het West-Indisch Huis aan de Singel 425 in Amsterdam, rond 1760. Prent van H.P. Schouten. Collectie Stadsarchief Amsterdam 010094004254.

meegenomen. De bemanningsleden ontkenden dit, evenals de loods, die stelde dat er later zowel op Texel als in Amsterdam geen dergelijke goederen waren gelost. Van Seeratt had kortom geen diefstal op zijn geweten.¹² Een eerdere akte, waarin Van Seeratt zelf ontkende dat hij een kaping beval, bewijst dat de 'Eva Maria' toen van Guinee afkomstig was, 'na deze landen seijlende.'¹³ Een bijzonder detail is dat enkele bemanningsleden 'van Greuningen' kwamen, wat duidt op eerdere banden van Van Seeratt met het noorden van de Republiek.

Bewijzen

Het andere bewijs dat het schip uit Afrika kwam is een document van 22 april 1708, waarin Van Seeratt aangaf wat er allemaal op zijn schip aanwezig was, vlak voor vertrek uit Guinee. Het document is opgetekend 'Int Casteel S: George d' Elmina', wat toen een uitvalsbasis was van de WIC in het huidige Ghana, beter bekend als 'Fort Elmina'.¹⁴ De slaafgemaakten werden met kleinere schepen vanuit het Afrikaanse binnenland naar het fort gebracht nadat handelaren namens de WIC mensen hadden gekocht van lokale slavenhandelaren.¹⁵

In het document uit 1708 staat ook dat Van Seeratt '256 slaaven $\frac{3}{4}$ ' vervoerde, waarmee waarschijnlijk bedoeld werd dat driekwart van de 'lading' bestond uit slaafgemaakten. Dat komt ook overeen met het type schip.¹⁶ Dit is voor zover bekend het enige document waarin een expliciete verwijzing wordt gemaakt naar

Aanzicht van Elmina, 17de eeuw. Collectie Nationaal Archief 4AANW-1568.

slavernij door Van Seeratt zelf en waar ook een precies aantal slaafgemaakten in te vinden is. De 'Eva Maria' is kort na 22 april 1708 vertrokken naar Curaçao, waar de slaafgemaakten vaak verkocht werden door de WIC. In de zomer van 1710 kwam het schip weer aan in Nederland, zoals we kunnen opmaken uit de notariële akte uit december 1710.

Na de ruim twee jaar durende reis op de 'Eva Maria' voer Van Seeratt op een ander schip vanuit Nederland. In een machtiging van 1 juli 1716 wordt 'Zerat' genoemd als kapitein van het schip 'De Nieuwe Post' door matrozen van een ander schip.¹⁷ 'De Nieuwe Post', die Van Seeratt bestuurde voor de Kamer Stad en Lande, wordt door historici ook aangewezen als slavenschip.¹⁸ De resolutieboeken van de WIC bevestigen dit. In 1715 doet Van Seeratt vanuit Fort Elmina een verzoek om in slaafgemaakten te handelen 'indien dezelve aldaar te krijgen zijn'.¹⁹

Naast het duidelijke archiefmateriaal wijst historicus Henk den Heijer op nog twee andere reizen. Van Seeratt is ook kapitein geweest op de schepen 'Casteel d'Elmina'

en de 'Africaanse Galeij', die vermoedelijk eveneens met slaafgemaakten voeren voor de Kamer Stad en Lande.²⁰ Het archief van deze kamer is verloren gegaan, maar uit de resolutieboeken van de WIC valt met zekerheid op te maken dat Van Seeratt in 1713 in ieder geval op de 'Africaanse Galeij' heeft gevaren. Hij doet in de resoluties een verzoek tot het terugkrijgen van 'pampieren en bescheijden', die hij is kwijtgeraakt omdat het schip is verongelukt 'op de Moorse custe'.²¹ Meer over deze reizen is nog niet gevonden.

De hoeveelheid slaafgemaakten

Hoeveel slaafgemaakten Thomas van Seeratt tijdens zijn loopbaan heeft verscheept, is lastig te zeggen. Op basis van het scheepstype valt in ieder geval te constateren hoeveel slaafgemaakten verscheept konden worden op de genoemde schepen. Van Seeratt voer vaak op het scheepstype jacht. Hieronder vielen in ieder geval de 'Eva Maria', 'Casteel d'Elmina' en de 'Africaanse Geleij'. Op dit type schip werden ongeveer honderd tot honderd-

Schepen onder de kust voor anker, waaronder een jacht van de WIC. Olieverf op doek, Willem van de Velde, 1660. Collectie Rijksmuseum SK-C-245.

Het Westindisch Huis aan de Munnekeholm. Aquarel J. Bulthuis, ca. 1786. Collectie Groninger Archieven 1785-18155.

vijftig slaafgemaakten verscheept over de Atlantische Oceaan. Op 'De Nieuwe Post' kon meer lading aan boord: hierop pasten bijna achthonderd slaafgemaakten.²² Het komt samen neer op meer dan duizend slaafgemaakten die Van Seeratt in ieder geval verscheept heeft, waarbij uitgegaan is van de maximale aantallen en waarbij geen rekening gehouden wordt met sterftcijfers of minder inscheping dan de capaciteit.²³ Ook is van sommige reizen niet te bepalen of en hoeveel slaafgemaakten meegingen, dus vermoedelijk gaat het in totaal om enkele duizenden. Sommige bronnen melden dat Van Seeratt al in 1695 voor de WIC voer, maar dat moet nog verder worden onderzocht.²⁴ Het totaal zal dus neerkomen op enkele duizenden slaafgemaakten die door Van Seeratt zijn verscheept.

Het vervoer van slaafgemaakten had een vast patroon. Eerst werden de mensen gekeurd door een scheepsarts. Hierna werden de geschikt bevonden mensen verkocht aan de Nederlandse kapitein en ingescheept.

Het vervoer van slaafgemaakten had een vast patroon. Eerst werden de mensen gekeurd door een scheepsarts. Hierna werden de geschikt bevonden mensen verkocht aan de Nederlandse kapitein en ingescheept. Op het schip was erg weinig ruimte. Mensen lagen plat en in ketenen, onder of op het dek in elkaars

uitwerpselen, zweet en urine. Het eten was beperkt tot gezouten vlees en bonen uit Nederland, wat de meeste kapiteins aanvulden met eten uit Afrika, omdat gedacht werd dat dit ziekte zou voorkomen.²⁵

Volgens historicus P.C. Emmer was de sterfte onder slaafgemaakten op Nederlandse schepen hoger, omdat ziekten minder goed bestreden werden dan op bijvoorbeeld de Engelse schepen. Als de slaafgemaakten de overtocht overleefden, waren ze enorm verzwakt en was het vrijwel onmogelijk om ooit weer terug te keren naar Afrika.²⁶

De Damkerk in Hoogezand, 1973. Provinciale Groningse Oudheidkundige Commissie. Collectie Groninger Archieven 1173-0134.

Vertrek naar Groningen

Van Seeratt zegde de WIC in het voorjaar van 1716 vaarwel. Het precieze moment waarop zijn vrouw en hij naar Groningen vertrokken is onbekend, maar wel ongeveer na te gaan. Hij moet immers al een poosje voordat de Kerstvloed van 1717 plaatsvond in Groningen zijn geweest om te kunnen waarschuwen voor het naderend onheil. Op 1 juni 1716 kwam Van Seeratt op Texel aan na zijn laatste reis voor de WIC bij de Kamer Stad en Lande.²⁷ Fecko Veldtman, Van Seeratts voorganger als commies-provinciaal, nam op 1 oktober van hetzelfde jaar afscheid.²⁸ Daarna is Van Seeratt in dienst gekomen.

In het lidmatenboek van de Martinikerk is Van Seeratt zowel in het najaar van 1716 als het voorjaar van 1717 niet te vinden. Zijn echtgenote Anna Scottaway in maart 1717 wel, als 'vr. Anna van Seeraedt van Amsterdam'.²⁹ Van Seeratt zelf duikt als lidmaat van dezelfde kerk in juni 1724 op: 'Hr. rentemeester Thomas van Serart van 't hoge zant'.³⁰ Blijkbaar kerkten Van Seeratt en Scottaway ook in Hoogezand.

Toch komt het vermoedelijke kerken in Hoogezand niet uit de lucht vallen. Van Seeratt kocht op 8 mei 1719 namelijk een 'plaatse op 't hooge zandt, bestaande in behuisinge, schuire, bomen, planten en plantagien'.³¹ Het gaat om de veenborg Overwater, die vlak bij de Damkerk in Hoogezand stond.³² Van Seeratt heeft het bijna vijf jaar in zijn bezit, waarna hij het op 16 februari 1724 verkoopt aan een oude bekende: William Butler. Ook Butler werkte voor de WIC, maar was geen kapitein. Uiteindelijk klom hij op tot 'directeur-generaal van de noord- en zuidkusten van Afrika', getuige het grafscript op zijn grafsteen in de Martinikerk. Vermoedelijk is hij Van Seeratt in Guinee tegengekomen tijdens diens reizen voor de WIC.³³

De vraag is bovendien of Van Seeratt Overwater lang bewoond heeft. In november 1722 kocht hij het Calmers-huis aan de Oude Boteringestraat, hoek Broerstraat, en is vermoedelijk vervolgens daar gaan wonen.³⁴ Heeft hij Overwater daarna achter de hand gehouden voor zijn oude kennis uit zijn WIC-tijd? Butler had verder geen Groningse connecties.³⁵ Van Seeratt had dus na zijn verhuizing naar Groningen nog contact met mensen van de WIC. Zijn periode als commies provinciaal in Groningen kan kortom niet los worden gezien van zijn WIC-tijd. Van Seeratt nam het mee in zijn rugzak.

Vastgoedhandelaar in Groningen en de relatie met zijn vrouw

Thomas van Seeratt is nog geen vijf jaar commies provinciaal geweest.³⁶ Hij werd rentmeester, wat inhield dat

Villa (links) en veenborg Overwater in Hoogezand, 1925. J.J. Smedes. Collectie Historisch Archief Midden-Groningen HFC09103.

hij de goederen van de provincie beheerde. Daarnaast was hij zeer actief aan het handelen. In de archieven van het Volle Gerecht van de stad Groningen duikt hij na 1722 voortdurend op in akten over koop en verkoop en verpachting van land en vastgoed in en rondom Groningen.

Van Seeratt werd een vastgoedhandelaar, pachter en verhuurder tegelijk. Op 20 maart 1728 kocht hij bijvoorbeeld voor 550 gulden een hofje aan de Rozenstraat, 'sijnde vrije eijgen grondt'.³⁷ Van die vrijheid maakte Van Seeratt gretig gebruik. Hij bouwde een zomerhuisje op het stuk grond, richtte het in en liet een deel van het hofje intact. Vervolgens verkocht zijn vrouw, inmiddels weduwe, het op 15 oktober 1736 aan boekhouder Jacobus van Buizen en zijn vrouw Margreta van Colenberg.³⁸ Gezien Scottaway het huis en hofje voor penningen verkocht, is het niet te achterhalen of ze winst maakte, maar er kan worden verondersteld dat de bouw van het huisje de waarde van het perceel heeft doen stijgen.

Zulke vermeldingen bewijzen dat het voor korte tijd bezitten van vastgoed en het daarna weer doorverkopen heel gewoon was voor Van Seeratt. Blijkbaar was de eerste keer, de verkoop van Overwater aan Butler, hem bevalen. Na Van Seeratts overlijden, op 24 maart 1736, ging zijn weduwe Scottaway door met verhuren, verpachten en verkopen.³⁹ Ze had er immers ervaring mee: toen Van Seeratt voor de WIC op zee zat, regelde Scottaway zijn financiële zaken.⁴⁰ Op 13 oktober 1741 verpachtte ze voor de duur van negen jaar 'an ontvanger Groeneman en desselfs huisvrouw Geertrude Huttema ses en een half grosen goede osse weide gelegen alhier buiten de Ebbingepoorte an de Correwegh'. Hieraan verdiende ze 1.100 gulden per jaar.⁴¹

Overigens lijkt de relatie tussen Van Seeratt en Scottaway moeizaam te zijn geweest. In de Amsterdamse periode hield Scottaway zijn zaken nog bij, maar

ad idem. Dat persoonlijk voor ons zijn gecom=
 :pareert de H^r. Thomas van Seerat Reuten^r der
 provincie vaste goederen en Mevrouw Anna van
 Seerat geboren Schottoway zijn E^rtheits Ehgade:
 welke bekeuren en beleden voor haar en haare
 Representanten in eenen vasten en onwederroep=
 :liken koop, op en ogedragen te hebben; sulke bragt
 deses doende an de H^r. Andreas Spanheim oud=
 Reuten^r deser provincie als gelastede van de E.^rl.
 H^r. Willem Bütler volgens schriftelijke procuratie
 van den 3 febr. 1724 tot Amsterdam gepasseert. Bij

Gedeelte van de verkoopakte van Overwater, 16 februari 1724. Volle
 Gerecht van de stad Groningen. Collectie Groninger Archieven
 1534-4035.

eenmaal in Groningen lijken ze uit elkaar te groeien. In
 een verzoekschrift aan het stadsbestuur van Groningen
 van 8 maart 1728 vroeg Seeratt om een 'separatie quoad
 Thorum et mensam', kortom een scheiding van tafel en
 bed.⁴² Op 11 maart verzocht het stadsbestuur Scottaway
 om de sleutels van de 'cabinetten, kisten en kasten' aan
 Van Seeratt terug te geven.⁴³ Vervolgens deed Scottaway
 op 26 oktober 1728 een verzoek om weer terug te kunnen
 keren bij haar man. Het is onbekend hoe dit is afgelo=
 pen, want de burgemeesters en raad 'difficulteren' het
 verzoek. Ze weigerden dus.⁴⁴

Vreemd genoeg lijkt het daarna binnen een week
 allemaal weer opgelost: op 1 november 1728 vernieuw=
 den Van Seeratt en Scottaway hun testament uit 1709
 bij het Volle Gerecht van de stad Groningen.⁴⁵ Hierin
 blijkt niets van de echtelijke ruzie. Sterker nog: Van
 Seeratt benoemde Scottaway 'uit suivere liefde en
 onbedwongene vrije wille' tot zijn belangrijkste erfge=
 naam. Andersom wees Scottaway 'haar lieve ehe=

Het Calmershuis in de Oude Boteringestraat te Groningen. Foto:
 Rijksdienst voor de Monumentenzorg. Groninger Archieven 1173-71.

ook aan tot haar erfgenaam. Van Seeratts neef, Jurriaan Lindenberg, kreeg een zilveren lampet met het wapen van het Aduarderzilverst erop. De diaconie en het 'Blouwe kinderhuys' kregen ieder 100 gulden van zowel Van Seeratt als Scottaway. Uit de doorgaande handel en zaken die Scottaway voor Van Seeratt afhandelt na zijn dood, blijkt dat het testament keurig werd nageleefd.

In 1742 deed Scottaway het Calmershuis van de hand.⁴⁶ Bij haar overlijden, 13 jaar later, was ze woonachtig aan de 'Brede Markt', tegenwoordig de Grote Markt.⁴⁷ Mogelijk huurde ze daar een woning, want van een koopakte van nog een pand is vooralsnog niets bekend.

Een omslag

Een van de eersten die vraagtekens zette bij het werkschip 'Thomas van Seeratt' van de provincie Groningen was GroenLinks. 9 jaar na de benoeming van het schip pleitte deze partij voor een nieuwe naam. GroenLinks noemde de naam ongepast omdat er 'bloed en mensenrechtenschending aan kleven'.⁴⁸ Provinciale Staten stemden in 2021 in met de voordracht om bij de vervan-

ging van het schip, dat al op de planning stond, ook de naam aan te passen. Deze vervanging liet echter langer op zich wachten dan gedacht.

Uit e-mailcontact met de woordvoerder van provincie Groningen bleek dat het schip eind 2023 nog rondvoer onder de oude naam. Naar aanleiding van vragen van geschiedenisstudenten Flores Bootsma en Wout Tannemaat van de Rijksuniversiteit Groningen heeft GroenLinks, deze keer samen met Volt, opnieuw gepleit voor een naamswijziging. Hier werd nu wel gehoor aan gegeven. Gedeputeerde Johan Hamster vertelde op 18 oktober 2023 dat de nieuwe naam van het schip PW17 zou worden, wat vlak daarna gerealiseerd werd.⁴⁹

Een dergelijke herziening zorgt voor aandacht in het publieke debat, maar het is ook paradoxaal: het verwijderen van de naam van het werkschip is Thomas van Seeratt weliswaar van een voetstuk gehaald, maar er blijft ook geen herinnering over in de publieke ruimte. Dit artikel beschreef daarom een zo volledig mogelijk verhaal over Van Seeratt in een poging bij te dragen aan het oplossen van de paradox.

- 1 Dit artikel had niet geschreven kunnen worden zonder de hulp en adviezen van Lieuwe Jongsma, Hoofd Publiek bij de Groninger Archieven, en Reinbert Krol, Universitair Docent Geschiedtheorie en Geschiedfilosofie aan de Rijksuniversiteit Groningen.
- 2 Tammo Beishuizen, 'Provincie het schip in met boot', *Dagblad van het Noorden*, 20 februari 2012.
- 3 André Huitinga, 'Provincie neemt nieuw werkschip in gebruik' in: OOG Groningen [website, 15 maart 2012]
- 4 Groninger Archieven (GrA.), toegang (tg.) 2 (Ommelanden Archieven), inventarisnummer (inv. nr.) 1087: 'Journaal' van Thomas van Seeratt van zijn werkzaamheden als commies provinciaal, voornamelijk aan de dijk over de jaren 1716-1721. Opgesteld en aan de Heren der Ommelanden aangeboden in 1730.
- 5 Zie voor meer informatie de archieftoegang 2799, Waterschap Thomas van Seeratt, bij de Groninger Archieven.
- 6 OOGTV, *Beno's Stad*, 31 maart 2005.
- 7 L.J. Noordhoff, 'Thomas van Seeratt: zijn levensloop en zijn betekenis voor de provincie Groningen' in: W.J. Formsma en A.T. Schuitema Meijer, *Groningse Volksalmanak: historisch jaarboek voor Groningen* (Groningen 1961) 49-70, hier 50.
- 8 Anna Scottaway werd op 14 januari 1682 in de Engels Presbyteriaanse Kerk te Amsterdam gedoopt als dochter van John en Mary Scottaway (SAA, tg. 5001, inv.nr. 137).
- 9 Stadsarchief Amsterdam (SAA), tg. 5075 (Archief van de Notarissen ter Standplaats Amsterdam), inv.nr. 2354: Minuutakten notaris Jacob de Winter, folio 77r, datum onbekend, tussen 1707 en 1710.
- 10 Nationaal Archief (NA), tg. 1.05.01.02, (Inventaris van het archief van de Tweede West-Indische Compagnie (WIC)), inv.nr. 485: Ingekomen brieven met bijlagen van de Kust van Guinee, folio 50, 22 april 1708.
- 11 Henk den Heijer, *Goud, ivoor en slaven* (Zutphen 1997) [appendix]; Johannes M. Postma, *The Dutch in the Atlantic Slave Trade, 1600-1815* (Cambridge 1990) [appendix].
- 12 SAA, tg. 5075, inv.nr. 6790: Minuutakten notaris Pieter van der Meulen, aktenummer 705 (Attestatie Tomas van Zeerat), 18 december 1710.
- 13 SAA, tg. 5075, inv.nr. 6790, aktenummer 626 (Attestatie Tomas van Zeerat), 5 december 1710.
- 14 NA, tg. 1.05.01.02, inv.nr. 485, folio 50, 22 april 1708.
- 15 P.C. Emmer, *Geschiedenis van de Nederlandse slavenhandel* (Amsterdam 2019), 95-96.
- 16 NA, tg. 1.05.01.02, inv.nr. 485, folio 52v, 26 april 1708.
- 17 SAA, tg. 5075, inv.nr. 6930: Minuutakten notaris David des Pommare, aktenummer 641 (Procuratie Jacob Verbregge en Mathijs Killebail), 1 juli 1716.
- 18 Den Heijer, *Goud, ivoor en slaven*, 389-426; Postma, *The Dutch in the Atlantic Slave Trade*, 308-319.
- 19 NA, tg. 1.05.01.02, inv.nr. 370: Register van resoluties, folio 66v, 1715.
- 20 Den Heijer, *Goud, ivoor en slaven*, 398-399.
- 21 NA, tg. 1.05.01.02, inv.nr. 368: Register van resoluties 290v, 1713.
- 22 Lieke van den Krommenacker, 'Fietsen langs het slavernijverleden' in *Broerstraat 5 nr. 3* (oktober 2020), 20-21, hier 20.
- 23 Den Heijer, *Goud, ivoor en slaven*, 405-409; Postma, *The Dutch in the Atlantic Slave Trade*, 315.
- 24 Barbara Henkes, Margriet Fokken en Lieuwe Jongsma, *Sporen van het slavernijverleden in Groningen* (Groningen 2024) 38.
- 25 P.C. Emmer, *Geschiedenis van de Nederlandse slavenhandel*, 133-143.
- 26 Emmer, *Geschiedenis van de Nederlandse slavenhandel*, 133-143.
- 27 B.J. van Winter, *De Westindische Compagnie ter kamer Stad en Lande* (Den Haag 1978) 187.
- 28 L.J. Noordhoff, 'Thomas van Seeratt', 55.
- 29 GrA, tg. 1517 (Kerkenraad van de Hervormde Gemeente te Groningen), inv.nr. 331: Register van lidmaten 1701-1768, folio 14v, maart 1717.
- 30 GrA, tg. 1517, inv.nr. 331, folio 255r, juni 1724.
- 31 GrA, tg. 1534 (Volle Gerecht van de stad Groningen), inv.nr. 4030: Minuten van akten 1718-06 – 1719-09, folio 180r, 8 mei 1719.
- 32 G.N. Schutter, 'Overwater te Hoogezand' in: W.J. Formsma en A.T. Schuitema Meijer (red.), *Groningse Volksalmanak* (Groningen 1959), 65-87, hier 69.
- 33 G.N. Schutter, 'Overwater te Hoogezand', 72.
- 34 GrA, tg. 1534, inv.nr. 4034: Minuten van akten 1722-08 – 1723-05, folio 65r, november 1722.
- 35 Van Winter, *De Westindische Compagnie*, 234.
- 36 Noordhoff, 'Thomas van Seeratt', 55.
- 37 GrA, tg. 1534, inv.nr. 3561: Minuten van akten 1728-01-01 – 1728-03-31, geen folio, 20 maart 1728.
- 38 GrA, tg. 1534, inv.nr. 3581: Minuten van akten 1736-05-01 – 1736-12-31, geen folio, 15 oktober 1736.
- 39 Van Seeratts overlijden werd opgeschreven in het Breukdodenboek van de stad Groningen (GrA, tg. 124, inv.nr. 194); GrA, tg. 2 (Ommelanden Archieven) inv.nr. 1031 (Tourboek der provinciale ampten), fol. 172. 16 jaar eerder, op 7 september 1720, reserveerde Van Seeratt via het stadsbestuur van Groningen echter een plaats in de Koepelkerk te Sappemeer (GrA, tg. 1605, inv.nr. 590). Hij woonde toen nog (wellicht deels) op de borg Overwater in Hoogezand. Vermoedelijk is hij echter nooit in Sappemeer begraven, omdat zijn overlijden in een kerkboek van de stad is opgeschreven.
- 40 SAA, tg. 5075, inv.nr. 2354, folio 77r.
- 41 GrA, tg. 1534, inventarisnummer 3593: Minuten van akten 1741-09-02 – 1741-12-30, geen folio, 13 oktober 1741.
- 42 GrA, tg. 1605 (Stadsbestuur van Groningen), inv.nr. 593 ('Requestboeken' 1726 jan 10 – 1728 mrt 11), geen folio, 8 maart 1728.
- 43 GrA, tg. 1605, inv.nr. 593, geen folio, 11 maart 1728.
- 44 GrA, tg. 1605, inv.nr. 594 ('Requestboeken' 1728 mrt 12 – 1730 aug 17), geen folio, 26 oktober 1728.
- 45 Het testament van 1 november 1728 is te vinden in het Volle Gerecht van de stad Groningen, toegang 1534, inventarisnummer 3563. De voorganger, die vanaf dat moment dus ongeldig werd, lieten Van Seeratt en Scottaway op 17 januari 1709 opstellen bij notaris Jacob van Winter in Amsterdam. Deze akte is te vinden in het Stadsarchief Amsterdam, toegang 5075, inventarisnummer 2397, folio 813.
- 46 GrA, tg. 1534, inv.nr. 4059: Minuten van akten 1742-09 – 1743-05, folio 232, 1742.
- 47 GrA, tg. 1329 (Archief van de Diaconie van de Hervormde Gemeente te Groningen), inv.nr. 954: Register van de opbrengsten uit de verhuur van lijkklaken uit de Martini-, de A- en de Nieuwe kerk 1749-1758, folio 31r, 19 februari 1755.
- 48 'Andere naam voor provinciaal werkschip Thomas van Seeratt', provinciegroningen.groenlinks.nl, 17 september 2021.
- 49 Robert Pastoor, *Provincie past naam van schip aan vanwege slavernijverleden*, RTVNoord.nl, 18 oktober 2023.